Передмова

Хорове аранжування – це перекладення, пристосування твору (пісні, хору), написаного для одного типу або виду хору, на інший. Хорове аранжування як навчальна дисципліна має за мету навчання студентів мистецтва перекладання, а також створення хорових партитур для різних типів і видів хорів на основі написаних вокальних творів з супроводом.

Оволодіння такими знаннями однаково необхідне майбутньому керівнику як професіональних, так і аматорських колективів. В обох випадках навички аранжування розкривають перед ним додаткові можливості для збагачення репертуаром, котрий підбирає і аранжує диригент, враховуючи професійно-технічні можливості даного колективу. Окрім того, безпосереднє знайомство з різними прийомами хорового письма в процесі навчання допомагає глибокому розумінню специфіки народно-хорового звучання, сприяє розвитку професійно-виконавських якостей диригента.

Аранжування – дисципліна творча. Вона вимагає винахідливості та фантазії. Однак, незалежно від того, для якого складу хору здійснюється би аранжування, який би твір не було взято в її основу, – завжди з повагою треба ставитися до авторського тексту, не дозволяючи собі якось “покращити оригінал”: змінювати гармонію, фактуру супроводу, робити купюри, переставляти місцями частини твору, змінювати ритм, темп та ін.

Іноді при перекладенні виникає потреба заміни акорду його оберненням або іншим акордом, але обов’язково в межах гармонічного звучання оригіналу.

Слід також застерегти майбутніх аранжувальників від надмірного гармонічного переобтяження, котре могло б затьмарити мелодичну красу народної пісні.

Голоси хорової партитури повинні знаходитись у відповідності з гармонією, особливо при перекладенні вокальних творів, повинні бути простими, природномелодійними у своєму розвитку, відповідали б вимогам теситури та правилам голосоведення, а при одночасному виконанні з іншими голосами звучали стрійно й ансамблево урівноважено.

Перекладаючи для будь-якого складу, слід враховувати кількісний склад хору, якісний склад хорових партій, техніко-виконавські можливості голосів, їх діапазонний обсяг тощо.

Особливо обережно треба ставитися до перекладення творів поліфонічного багатоголосся, як до жанру, який вже сам по собі є унікальним витвором української пісенної творчості.

Надзвичано важливу роль відіграє поетичний текст. Якщо голоси партитури об’єднані єдиним ритмічним малюнком, його треба зберегти недоторканим. Якщо хорова партитура викладена в поліфонічній формі – необхідно скорочувати текст, залишаючи при цьому головні, окремі, логічно вибудовані, словесні фрази.

Для більш успішного засвоєння курсу хорового аранжування необхідно виконання письмових завдань поєднувати з аналізом спеціально підібраних для даної теми зразків хорових перекладень. Ретельне знайомство з ними допоможе розширити уявлення про саму дисципліну, допоможе глибше розкрити можливості використання різних прийомів хорового письма.

Слід наголосити й на тому, що успішне засвоєння матеріалу можливе лише при наявності тісного зв’язку навчального процесу з іншими дисциплінами, особливо з такими, як: теорія і історія народно-пісенного виконавства, хоровий клас, диригентсько-хорова практика, гармонія, поліфонія. Без теоретичних знань про вокально-технічні можливості голосів, при яких можна досягти врівноваженого хорового ансамблю, без уявного звучання природи народного хору, без практичних навиків керування творчим колективом, неможливо здійснити високохудожнє перекладення.